

As literaturas galegas, basca e catalá seguen vivindo nun estado de conflito. Con todo, e como dixo Enric Sória en referéncia á poesía catalá moderna: *Eppour si muove*. A situación das tres culturas ibéricas, sen estado que as represente, é sen embargo diferente.

Catalunya é a máis desenvolvida en eidos como a tradución e a saída ao exterior dalgunhas das súas producións, caso do teatro. A cultura basca encóntrase aínda moi mediatizada polo peso do castellano, mentres a galega é a máis social e preocupada, neste

momento, polo feito da nación. "A influéncia europea nas literaturas de Galeuzka" foi o tema central deste IX Congreso que unha representación de 22 escritores celebrou durante catro días cun percorrido polas rutas luguesas do Camiño de Santiago.

Os escritores do Galeuzka analizaron a influéncia europea nas tres culturas minorizadas

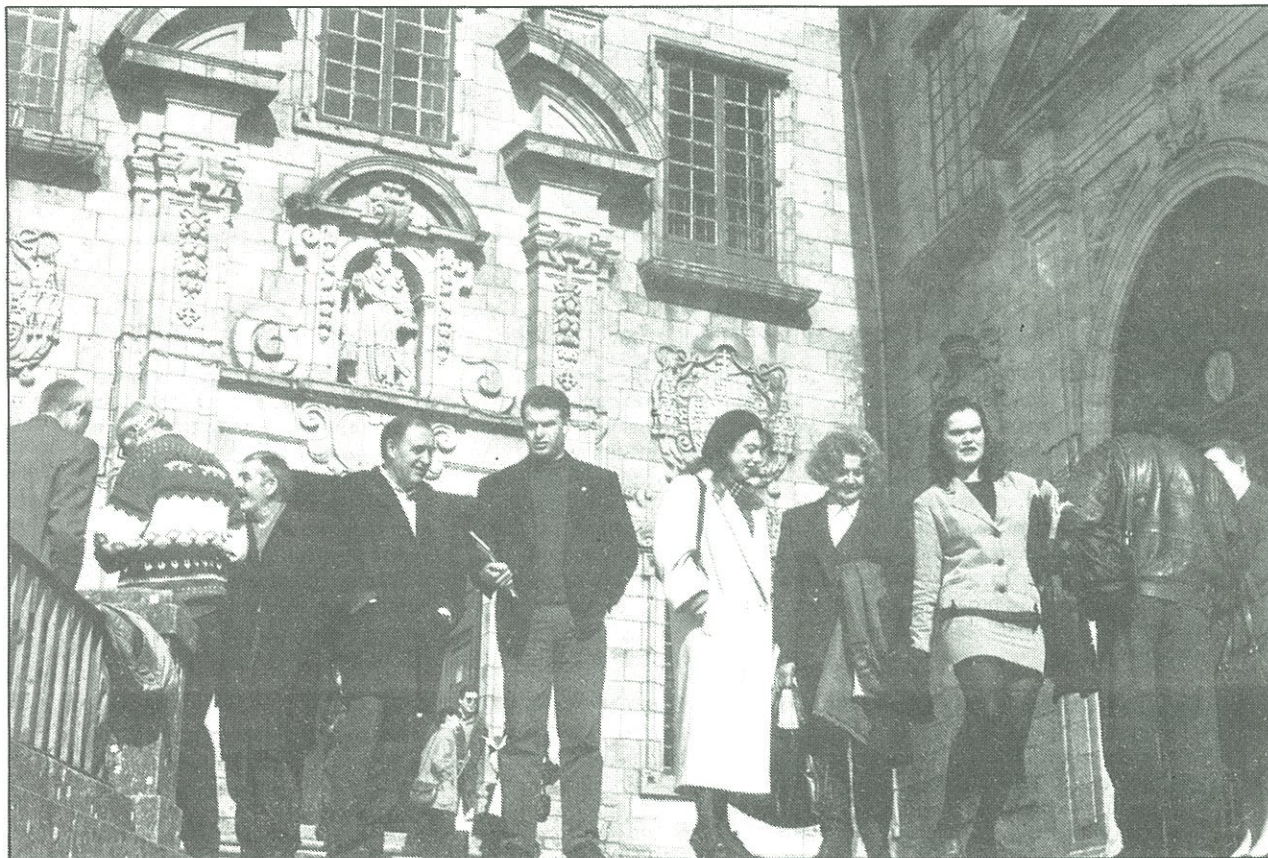
Uxio Novoneira lembrou que a Xunta é a única que non dota economicamente á súa Asociación de Escritores

■ MANUEL VEIGA

Uxio Novoneira, presidente da Asociación de Escritores en Língua Galega fixo notar que o goberno galego era o único das tres nacionalidades que non tivera a ben dotar cunha asignación económica regular á súa asociación de escritores. Novoneira agradeceu, con todo, ao Conselleiro de Relacións Institucionais ali presente, Víctor Manuel Vázquez Portomeñe, o apoio outorgado á presente edición do encontro.

Os congresistas tomaron o Camiño de Santiago e a conmemoración do Xacobeo para analizar as relacións das culturas basca, galega e catalá con Europa. Nesta edición estivo tamén presente un convidado da Asociación Colexial de Escritores de España.

O percorrido itinerante, aínda que atractivo, limitou no tempo os debates e impediu un ensarillamento quizá necesario de conclusións entre os participantes.

As xornadas de Galeuzka foron itinerantes polo Camiño de Santiago. A xornada final fechouse na capital de Galicia. MERCE ARES/VOZ NOTICIAS

Pluralidade sobre Europa
Após da recepción oficial de asis-

tentes o día 29 en Santiago de Compostela, a xeira desenvolveuse ao día seguinte en Chantada e

Monforte, onde se debateu por primeira vez neste encontro o xénero teatral. O día 31 en Lugo cele-

brouse unha mesa redonda, "Homenaxe a Joan Fuster", o valioso escritor valenciano cuxo pasamento é

do —sen unha plena estrutura económica e política— dos tres países. ♦

A FORZA DE TRES CULTURAS

M. VEIGA

Cando se escriba a historia do pensamento actual haberá que acudir a encontros cuase marxinais, a congresos con máis vontade que orzamento e a ponencias editadas con rigorosa modestia de médios. O IX Encontro do Galeuzka fornécenos unha libreta de arámios —non oustane cómoda— que serve de útil consulta de textos lúcidos sobre as culturas das tres nacións ibéricas, sen Estado. O teimoso centralismo non abreu aínda espácio nos seus medios de comunicación para estas culturas cuxo respecto timidamente pregoa. Tamén non as edicións e os actos institucionais, polo menos en Galiza, abren leiras a outra cousa que non sexa o compadreo e a vanidade en papel *couché*. Ao final moitos preferiron ser fotografados que expoñer as súas dúbidas. Esqueceron que a fama, polo camiño máis doado, sempre é efímera.

Non é o caso destes encontros *Galeuska*, que con todas as súas eivas, que as ten, nen é preciso disimular, aportan sempre unha bagaxe de materiais reflexivos e honestos.

Pilar Pallarés recorre ao título *Aquel euro-peísmo de preguerra* para darnos unha análise radical e documentada do lugar que ocupou Europa na cultura galega. Oferece pistas atinadas: por máis que "a influéncia europea é causa fundamental da renovazón vivida pola literatura galega no século XX, non debe

presuporse un carácter isolacionista para a literatura precedente".

Pallarés tamén corrixe algúns lugares comúns: "Manuel Antón confesa en moitas cartas coñecer moi pouco das vangardas europeas e ter que recorrer a Risco, Castela ou Cebreiro para obter unha información básica". Manuel Antón mesmo apunta que o seu vangardismo, máis que unha escolla estética era a consecuencia dun espírito "individualista, rebelde e simplista". Un comentario que aínda hoxe nos sería doado trasladar.

"Europa, sinala Pallarés, para a Xeneración *Nós* e para as Irmandades, non era un centro xerador de novas tendencias que os galegos deberían acoller para se poren así *à la page*. Tratábase tanto de europeizar Galiza como de galeguizar Europa".

A poeta coruñesa sinala tamén que "os elementos tradicionais que aparecen na poesía galega de vangarda (...) non son froito dun exceso de respecto polos modelos do pasado". A vangarda, segundo Pilar Pallarés, retorna ao popular como ruptura coa vulgaridade de comezos deste século. "É preciso lembrar, afirma, que a vangarda non reaxe necesariamente contra o que houvo, senon contra o que hai".

Nun punto de vista diferente sitúase María Xosé Queizán, quen realiza unha análise dual e afirma que "frente á Galiza rural ancorada no tempo, existiu sempre a aventura ultramarina, a emigración", con influencias permanentes derivadas "dunha atitude aberta para recibilas".

Inazio Mujica lamentase, pola súa parte, de que as influencias europeas na literatura basca andaran sempre "a saltos" e reclama un plan de tradución de obras europeas e mundiais ao basco. Joxemari Iturralde afirma, na mesma liña, que "a situación de dependencia a respecto das traducións españolas é case total".

Manuel Lourenzo, en cambio, reverte no seu

Pilar Pallarés danos unha análise radical e documentada do lugar que ocupou Europa na cultura galega.

terreo a preocupación cara adentro e sinala que o teatro galego é "un perfecto descoñecido para a maioría dos galegos", engadindo que todo fai pensar que "non é o teatro galego, mais o conxunto da sociedade galega, o que necesita ser revisado".

Desde un estadio distinto, Joan Cavallé, avisa sobre a posíbel fenda que se pode abrir entre o teatro catalá "de texto" e aquel que se basea en recursos xestuais, de máis doada entrada en circuitos alleos a Catalunya e ao coñecemento do catalán. Cavallé resolve que, como no caso doutras linguas pouco extendidas (noruegués, sueco, portugués ou húngaro) é "o peso específico e a singularidade dos seus criadores (Ibsen, Strindberg, Dantas, Molnar...)" o que permite superar as fronteiras nacionais.

A ponencia de Xosé Manuel Beiras tentou situar o papel do ensaio na actual fase de conciencia nacional. "Nengun povo, afirmou, accede de primeiras á percepción da súa identidade nacional por vía do raciocinio. (...) O sentimento nacional habita primeiro no substrato do irracional, do inconsciente". A asunción da identidade nacional através do sentimento fai propia súa a vía da "poesía, á par se cadra do teatro?". Do mesmo modo que o proceso posterior de "racionalización do feito nacional" parece ir parello "do ensaio". ♦